ASUINKIINTEISTÖN JÄTEHUOLTO

Tässä ohjeessa käsitellään asuinkiinteistöllä syntyvien yhdyskuntajätteiden huoneistokohtaista lajittelua, eri jätejakeiden kiinteistökohtaista keräystä, jätetilan ja sinne johtavien kulkuyhteyksien suunnittelussa huomioitavia asioita, jätetilan mitoitusta sekä yleisimpiä keräysastioita ja muita keräysvälineitä. Ohjeessa ei käsitellä rakennus- ja purkujätettä, jätevesiä (mukaan lukien sako- ja umpikaivolietteet), maa-aineksia ja lunta. Ohjetta voidaan käyttää soveltuvin osin muun muassa hallinto- ja palvelukiinteistöjen jätehuollon suunnittelun.

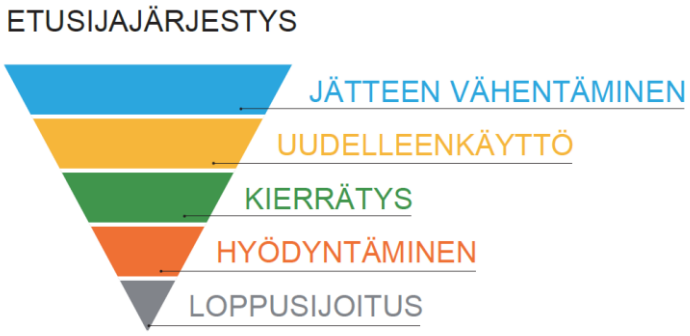
1 JOHDANTO
2 KÄSITTEITÄ
3 LAINSÄÄDÄNNÖN VELVOITTEET
  3.1 Jätehuollon sääntely
  3.2 Jätteiden erilliskeräysvelvoitteet
4 HUONEISTOKOHTAINEN LAJITTELU
5 JÄTETILAN SUUNNITTELU
  5.1 Suunnittelun lähtökohdat
  5.2 Jätetilan sijainti
  5.3 Tyhjennyskaluston asettamat vaatimukset
  5.4 Paloturvallisuus
  5.5 Jätetila
6 JÄTEASTIAT JA MUUT KERÄYSVÄLINEET
  6.1 Jätteiden keräysvälineiden määrän mitoitus
  6.2 Käsin siirrettävät 120–660 l:n jäteastiat
  6.3 Syväkeräyssäiliöt
  6.4 Etukuormaussäiliöt
  6.5 Muut keräysvälineet
  6.6 Putkikeräysjärjestelmä
7 JÄTTEIDEN OMATOIMINEN KÄSITTELY JA HYÖDYNTÄMINEN
  7.1 Elintarvike- ja keittiöjätteen kompostointi
  7.2 Puutarhajätteen kompostointi
KIRJALLISUUTTA

1 JOHDANTO

Asuinkiinteistön jätehuoltoa suunniteltaessa on otettava huomioon jätelain etusijajärjestys, jäteasetuksessa jätteen keräykselle asetetut vaatimukset ja lajitteluvelvoitteet sekä kunnalliset jätehuoltomääräykset ja kunnan rakennusjärjestys. Huoneistokohtaiseen lajitteluun ja jätetilan suunnitteluun tulisi kiinnittää huomiota jo rakentamishankkeen varhaisessa vaiheessa. Hyvin suunniteltu jätetila on oikein mitoitettu, paloturvallinen ja sen käyttö on kaikille turvallista ja helppoa. Keräysvälineet eri jätelajeille on mitoitettu asukasmäärän ja ne soveltuvat ympäristöönsä. Asuinhuoneistojen suunnittelussa tulisi huomioida eri jätelajien lajitteluastioiden vaatima tilantarve. Tässä ohjeessa esitetään periaatteita ja ratkaisuja asuinkiinteistöjen jätehuollon suunnitteluun.

LAUSUNTOVERSIO

Ohjetta voidaan käyttää soveltuvin osin myös muunlaisten kiinteistöjen jätehuollon suunnitteluun.

Ennen suunnittelun aloittamista tarkista aina asuinkiinteistön sijaintikunnan jätehuolto- ja rakennusmääräykset.

Kuva 2. Jätelain etusijajärjestys.

2 KÄSITTEITÄ

Tässä ohjeessa tarkoitetaan

aluekeräyspisteellä kunnallisen jätelaitoksen järjestämää alueellista keräyspaikkaa vähintään sekajätteelle. Aluekeräyspisteet ovat tarkoitettu vain sellaisille kiinteistöille, jotka kunta on liittänyt aluekeräyspisteen käyttäjäksi.

biojätteellä biologisesti hajoavaa elintarvike- ja keittiöjätettä sekä biologisesti hajoavaa puutarhajätettä

ekopisteellä tuottajan tai kunnallisen jätelaitoksen järjestämiä alueellisia keräyspisteitä, joissa kerätään kierrätettäviä jätteitä. Ekopisteellä ei kerätä sekajätettä. Ekopisteet ovat pääasiassa niiden kotitalouksien käytössä, joilla ei ole kiinteistökohtaista erilliskeräystä kierrätettäville jätteille.

jätehuollolla jätteen keräystä, kuljetusta, hyödyntämistä ja loppukäsittelyä, mukaan lukien jätehuoltotoiminnan tarkkailu ja seuranta

jätetilalla sitä osaa kiinteistöstä, joka on osoitettu kiinteistöstä kertyvien jätteiden keräykseen ja lyhytaikaiseen varastointiin; aitaus, katos, säiliösuoja, huone tai kiinteistöllä osoitettu osa, jossa on yksi tai useampi jätteen keräysväline. Käytetään myös nimitystä keräyspaikka.

jätteen keräysvälineellä jäteastioita, etulastauskontteja, syväkeräyssäiliöitä, jätelavoja ja muita vastaavia välineitä, joihin jätteet kootaan kuljetusta varten. Keräysvälineenä pidetään myös putkikeräysjärjestelmää, jossa jätteet siirtyvät putkea pitkin koonta-asemalle.

kierrätettävällä jätteellä materiaalina hyödynnettävää jätettä, kuten biojätettä, tekstiilijätettä, lasi-, metalli-, paperi-, kartonki- ja muovipakkausjätteitä, paperituotteita sekä muita kierrätyskelpoisista materiaaleista koostuvia jätteitä, joille on järjestetty erilliskeräys ja vastaanotto.

kiinteistöittäisellä jätteenkuljetuksella kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta, jossa jätteet noudetaan kiinteistölle sijoitetusta jätetilasta vastaanottopaikkaan

LUONNOSVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

kimppa-astialla kahden tai useamman lähikiinteistön yhteistä jäteastiaa tai muuta keräysvälinettä.

sekalaisella yhdyskuntajätteellä (sekajäte) yhdyskuntajätettä, joka jää jäljelle, kun jätteestä on sen syntypaikalla kerätty erilleen kierrätettävät jätteet

syntypaikkalajittelulla kiinteistöllä tapahtuvaa jätteiden lajittelua eri jätelajien jäteastioihin

tuottajavastuunalaisella jätteellä jätettä, jonka jätehuollosta ja siitä aiheutuvista kustannuksista vastaa käytöstä poistetun tuotteen markkinoille saattanut tuottaja; mm. moottorikäyttöisten ajoneuvojen renkaat, romuautot, sähkö- ja elektroniikkaromu, paristot ja akut, paperituotteet sekä pakkaukset

vaarallisella jätteellä jätettä, jolla on palo- tai räjähdysvaarallinen, tartuntavaarallinen, muu terveydelle vaarallinen, ympäristölle vaarallinen tai muu vastaava ominaisuus (*vaaraominaisuus*)

yhdyskuntajätteellä vakinaisessa tai vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvää jätettä, sekä laadultaan siihen rinnastettavaa hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnassa syntyvää jätettä.

Vaarallisia jätteitä ei kerätä asuinkiinteistöiltä kiinteistökohtaisesti. Niitä ei saa sekoittaa muun jätteen joukkoon, kaataa viemäriin tai polttaa. Vaaralliset jätteet tulee säilyttää omissa pakkauksissaan, niin etteivät ne reagoi keskenään, ja ne tulee toimittaa kunnan niille osoittamaan vastaanottopaikkaan.

Kunnan jätehuoltojärjestelmä on kunnan järjestämän jätehuollon kokonaisuus, joka koostuu kunnan järjestämisvastuulle kuuluvien jätteiden keräys- ja vastaanottopisteistä, kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta sekä jätteiden käsittelystä.

Kunta vastaa asumisessa syntyvän yhdyskuntajätteen, kotitalouden pienimuotoisessa, itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvän rakennus- ja purkujätteen, kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen sekä sellaisen liikehuoneistossa syntyvän yhdyskuntajätteen, joka kerätään yhdessä asumisessa tai kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvien jätteiden kanssa. Kunta vastaa lisäksi alueellisista keräysjärjestelmistä ja putkikeräysjärjestelmistä, silloin kuin niissä kerätään kunnan järjestämisvastuulle kuuluvia jätteitä. Kunta vastaa myös asumisessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanoton ja käsittelyn järjestämisestä.

3 LAINSÄÄDÄNNÖN VELVOITTEET

3.1 Jätehuollon sääntely

Jätehuollon velvoitteet perustuvat jätelakiin (646/2011), jäteasetukseen (978/2021), muihin jätelain nojalla annettuihin asetuksiin sekä kunnallisiin jätehuoltomääräyksiin. Jätetilan rakentamista ja sijoittamista koskevat lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) sääntely 31.12.2024 saakka sekä edellisen rakentamista koskevan osuuden korvaavan rakentamislain (xxx/2023) sääntely 1.1.2025 alkaen. Näiden lisäksi on huomioitava Suomen rakentamismääräyskokoelman sääntely ja ohjeet.

Asuinkiinteistön on jätelain mukaan järjestettävä kiinteistölle jätetila jätteiden keräämistä varten. Jätetilaan sijoitetaan tarvittavat keräysvälineet. Jäteasetuksessa on annettu määräyksiä jätteiden keräyksen järjestämisestä, jätteiden erilliskeräyksestä ja jätteiden pienimuotoisesta käsittelystä kiinteistöillä. Kunnallisilla jätehuoltomääräyksillä annetaan paikallisista oloista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia määräyksiä jätteiden lajittelusta, säilyttämisestä, keräyksestä, kuljetuksesta sekä näitä koskevista teknisistä vaatimuksista.

Jätehuoltomääräyksissä on voitu laajentaa jäteasetuksessa säädettyä erilliskeräysvelvollisuutta tai sitä on voitu supistaa määräajaksi. Kierrätettävät jätteet, joilta ei erilliskerätä asuinkiinteistöllä, tulisi toimittaa tuottajien tai kunnan järjestämään vastaanottoon.

Jätehuoltomääräyksiä vastaavia kunnallisia sääntöjä ovat kunnan ympäristönsuojelumääräykset ja rakennusjärjestys, jotka voivat osaltaan täydentää jätehuoltomääräyksiä. Rakennusjärjestyksellä voidaan antaa määräyksiä jätehuollon rakennelmien toteuttamisesta kiinteistöillä, esimerkiksi tilojen järjestämisestä, liikenneyhteyksistä ja ympäristöön sopeuttamisesta.

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

3.2 Jätteiden erilliskeräysvelvoitteet

Jäteasetuksen (978/2021) mukaan taajamassa sijaitsevilla vähintään viiden huoneiston asuinkiinteistöllä tulee olla keräysvälineet seuraaville kierrätettäville jätejakeille:

- biojäte
- paperi- ja kartonkipakkausjäte
- muovipakkausjäte
- lasipakkausjäte
- metallipakkausjäte ja pienmetalli

Kunnallisilla jätehuoltomääräyksillä on voitu laajentaa edellä mainittuja erilliskeräysvelvoitteita. Niillä on myös voitu rajata joitakin taajamia erilliskeräysvelvollisuuksien ulkopuolelle.

Jätelain mukaan taajamassa sijaitsevilla asuinkerros- ja rivitaloilla tulee olla keräysastia myös tuottajavastuun alle kuuluville paperituotteille. Erilliskerättävien jätteiden keräys on voitu järjestää myös lähikiinteistöjen kesken kimppa-astioilla. Tarkemmat ohjeet kimppa-astioiden käytöstä löytyy kunnan jätehuoltomääräyksistä.

Sekalaiselle yhdyskuntajätteelle (sekajäte, polttokelpoinen jäte) tulee aina olla keräysväline. Poikkeuksen voivat muodostaa ne kiinteistöt, jotka ovat aluekeräyspisteen käyttäjiä tai joilla on lähikiinteistöjen kanssa käytössä kimppa-astia.

Jätelailla ja jäteasetuksella säädettyjen velvoitteiden perusteella taajamassa sijaitsevilla asuinkiinteistöillä, joissa on 5 huoneistoa tai enemmän, tulee siis lajitella erikseen 7 eri jätelajia. Kunnallisilla jätehuoltomääräyksillä on voitu laajentaa tai supistaa tätä velvoitetta.

Jäteasetuksen mukaan yli 10 000 asukkaan taajamissa biojäte tulee erilliskerätä kaikilta asuinkiinteistöiltä 19.7.2024 alkaen. Erilliskeräystä ei tarvitse järjestää, jos biojäte kompostoidaan kiinteistöllä ja tämä on kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä sallittu.

Kunnan jätehuoltomääräyksissä on tarkemmat ohjeet aluekeräyspisteen ja kimppa-astian käytöstä. Niissä on myös ohjeita siitä, mitä sekalaisen yhdyskuntajätteen keräysastiaan ei saa laittaa.

Velvoiterajat alittavissakin kiinteistöissä tulisi lajitella kierrätettävät jätteet ja toimittaa ne omatoimisesti tuottajayhteisön tai kunnan järjestämään ekopisteeseen tai kiinteistön jätetilaan, jos niille ei ole järjestetty kiinteistökohtaista keräystä vapaaehtoisesti.

Viiden tai useamman huoneiston asuinkiinteistössä on oltava keräysvälineet ainakin seuraaville jätejakeille:

Sekajäte

Biojäte

Paperi

Muovipakkaukset

Kartonki- ja paperipakkaukset

Lasipakkaukset

Metallipakkaukset / pienmetalli

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Kuva 3. Esimerkki taloyhtiön jätetilasta. Toteutettu syväkeräyksellä.

4 HUONEISTOKOHTAINEN LAJITTELU

Jätteen lajittelussa huoneistossa otetaan huomioon jäteasetuksen erilliskeräysvelvoitteet ja niitä tarkentavat kunnan jätehuoltomääräykset sekä tuottajayhteisöjen ja kuntien antamat lajitteluohjeet. Lajitteluastiamäärät valitaan kerättävien jätelajien mukaan.

Suositus on, että huoneistossa olisi tilavaraus lajitteluastioita tai muita keräysvälineitä varten kaikille jätelajeille, joita erilliskerätään kiinteistöillä, sekä lisäksi niille jätelajeille, jotka asukas toimittaa aluekeräyspisteisiin tai muuhun tuottajayhteisön tai kunnan osoittamaan vastaanottopaikkaan. Keittiössä tulisi varata tilat 7–8 lajitteluastialle.

Jätekaapin tulisi sijaita keittiössä pesualtaiden alla tai vieressä ja sen tulisi olla muunneltavissa. Tilavarauksessa otetaan huomioon mahdollinen lajittelutarpeen muuttuminen. Lajitteluastiakoot valitaan kerättävien jätteiden mukaan eikä astioiden tarvitse olla keskenään samankokoisia. Lajitteluastiat mahtuvat allaskaappiin paremmin, jos vesilukko on ns. tilaa säästävä.

Jätekaappiin suositellaan sijoitettavaksi ainakin seuraavat lajitteluastiat:

- sekajätteelle 15–30 l lajitteluastia,
- biojätteelle 5–10 l lajitteluastia,
- lasipakkauksille 5–10 l lajitteluastia sekä
- metallipakkauksille ja pienmetallille 5–10 l lajitteluastia.

Lisäksi allaskaapissa tai muualla keittiön kaapistoissa suositellaan varattavaksi tilat seuraaville keräysastioille:

- pakkausmuoville 15–30 l lajitteluastia,
- paperi- ja kartonkipakkauksille 15–30 l lajitteluastia sekä
- paperituotteille 15–30 l lajitteluastia.

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Paperi- ja kartonkipakkauksien sekä paperituotteiden lajitteluastioille voidaan myös varata tilaa muualtakin kuin keittiöstä, kuten esimerkiksi eteisen kaapistosta.

Vaarallisten jätteiden kuten lääkkeiden ja paristojen säilytyksessä otetaan huomioon lapsiturvallisuus. Vaaralliset jätteet on säilytettävä siten, että ne eivät pääse reagoimaan keskenään.

Bio- ja sekajätteen lajitteluastiat suositellaan sijoitettavaksi kaapiston ylä- tai etuosaan siten, että ne saadaan esille yhdellä liikkeellä ja hitaasti täyttyvien lasi- ja metallipakkausten ym. lajitteluastiat kaapiston ala- tai takaosaan. Suositus on, että lajitteluastioiden sijoittamista lämpöä tuottavien laitteiden viereen tulisi välttää.

Kuva 4. Jätekaapin ulkopuolelle sijoitettava lajitteluastia.

SANEERAUSKOHTEETJA
VANHAT HUONEISTOT

Sellaisissa huoneistoissa, joissa ei ole varauduttu jätteiden lajittelun vaatimaan tilantarpeeseen, lajittelun apuna voi käyttää valmiita lajittelujärjestelmiä, jotka soveltuvat sijoitettavaksi muuallekin kuin keittiöön. Näitä on saatavilla eri valmistajien tekeminä (Kuvat 4 ja 5). Keittiön jätekaappiin tulisi kuitenkin aina varata tila vähintään sekajätteelle ja biojätteelle.

Kuva 5. Eteiseen sijoitettu lajitteluastia.

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Kuva 6. Esimerkki keittiön jätekaapin lajittelupisteestä. Keskellä lasit, metallit ja kartonki, oikealla muovi, vasemmalla edessä sekajäte, takana biojäte.

5 JÄTETILAN SUUNNITTELU

5.1 Suunnittelun lähtökohdat

Jätetilan suunnittelussa ensimmäinen vaihe on keräystavan valinta ja keräysvälineiden mitoitus asuinkiinteistön tarpeisiin. Asuinkiinteistöillä keräystapoja ovat pintakeräys, jossa käytetään käsin siirrettäviä jäteastioita ja etulastaussäiliöitä sekä syväkeräys, joka toteutetaan nostoperusteisilla syväkeräyssäiliöillä. Sallitut keräystavat ja keräysvälineet on mainittu kunnan jätehuoltomääräyksissä. Joillakin alueilla jätteiden keräys on voitu järjestää keskitetysti korttelikeräyksenä tai putkikeräysjärjestelmänä. Mikäli tiettyjen jätteiden keräys on järjestetty keskitetysti, ei siihen kuuluvilla kiinteistöllä ole omaa keräysvälinettä. Keskitetysti järjestetyistä keräyksistä on määräykset yleensä alueen rakennustapaohjeessa tai asemakaavassa ja niihin liittyminen on pakollista.

Jätetilan suunnittelussa on huomioitava:

- sijainti
- tyhjennyskalusto
- jätetilan ja keräysvälineiden mitoitus
- helppokäyttöisyys
- työturvallisuus
- paloturvallisuus

Jätetilaa suunniteltaessa täytyy huomioida myös

- kunnan jätehuoltomääräykset,
- paloturvallisuusmääräykset,
- vakuutusyhtiöiden paloturvallisuuden suojeluohjeet sekä
- kunnan kaavamääräykset ja rakennusjärjestys.

Toimiva jätetila on

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

- riittävän tilava, jotta sinne mahtuu tarvittavat jäteastiat eri jätejakeille. Jäteastia täytyy pystyä tyhjentämään muita jäteastioita siirtämättä.
- valaistu. Myös jäteastioiden siirtoväylät tulee olla valaistuja.
- varusteltu riittävän leveällä ja tukevarakenteisella ovella. Ovet tulisi varustaa laitteella, jolla ovet pysyvät auki. Oviaukon tulisi olla vähintään 40 cm leveämpi kuin jäteastia.
- alustaltaan kovapohjainen, tasainen, vaakasuora ja luistamaton. Jätepisteessä ja siirtoväylällä ei ole kynnystä tai portaita.
- merkitty opastekyltillä sekä kiinteistön osoitteella
- lajittelua helpottava
- turvallinen käyttää ja sinne on esteetön kulkuyhteys. Jätetilalle johtavan väylän huollosta on huolehdittu ja liukkaudentorjunta on kunnossa.
- työturvallinen
- suojattu haittaeläimiltä esimerkiksi verkoin.
- tarvittaessa lukittu kaksoispesälukolla, joka aukeaa jätehuollon yleisavaimella. Jätetila aukeaa sisäpuolelta ilman avainta.

Kuva 7. Esimerkki kerrostalon alakerrokseen sijoitetusta jätehuoneesta, mittakaava 1:200. Kiinteistön myymälätiloilla on samassa yhteydessä oma jätetilansa.

5.2 Jätetilan sijainti

Jätetila on tarkoitettu kiinteistöstä kertyvän jätteen keräykseen ja jätteiden lyhytaikaiseen varastointiin niille varatuissa keräysvälineissä. Se on useimmiten aitaus, katos, huone tai astiasuoja. Kiinteistön jätetilalle

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

valitaan sijainti, joka on turvallinen ja toimiva ja jossa jätteiden keräyksestä ja kuljetuksesta ei aiheudu haittaa tai vaaraa kiinteistön muulle käytölle, liikenteelle, ympäristölle tai tyhjentäjälle. Suositus on, että jätetila sijoitetaan asukkaiden luontevan kulkureitin varrelle, tonttiliittymän välittömään läheisyyteen, lähelle ajotietä. Tällöin pääsy jäteastioille on helppoa niin asukkaille kuin jätteenkuljettajalle eikä keräys- ja kuljetus aiheuta turhaa liikennöintiä kiinteistöllä.

Kuva 8. Taloyhtiön jätekatos.

Rivi- ja kerrostaloissa jätetilan etäisyydeksi ikkunoista ja parvekkeista suositellaan vähintään 8 metriä. Jätetila sijoitetaan riittävän etäisyyden päähän leikki- ja oleskelualueista. Suositeltava etäisyys on vähintään 15 metriä. Sijoituksessa otetaan huomioon myös tyhjennyksen aiheuttama melu.

Suurissa kiinteistöissä on usein tarkoituksenmukaista käyttää useita jätetiloja, jolloin jätteiden kuljetusmatka ei muodostu kenellekään kohtuuttoman pitkäksi. Yhdessä suuressa jätetilassa ongelmaksi voi muodostua myös ovea lähimpien jäteastioiden ylitäyttyminen.

Lähekkäin sijaitsevat kiinteistöt voivat sopia yhteisten jäteastioiden (kimppa-astioiden) käytöstä. Yhteisastiaa voidaan käyttää sekä sekalaisen yhdyskuntajätteen että erilaisten hyötyjätelajien keräämiseen. Kuntien jätehuoltomääräyksistä löytyy tarkemmat ohjeet yhteisten keräysastioiden käytöstä.

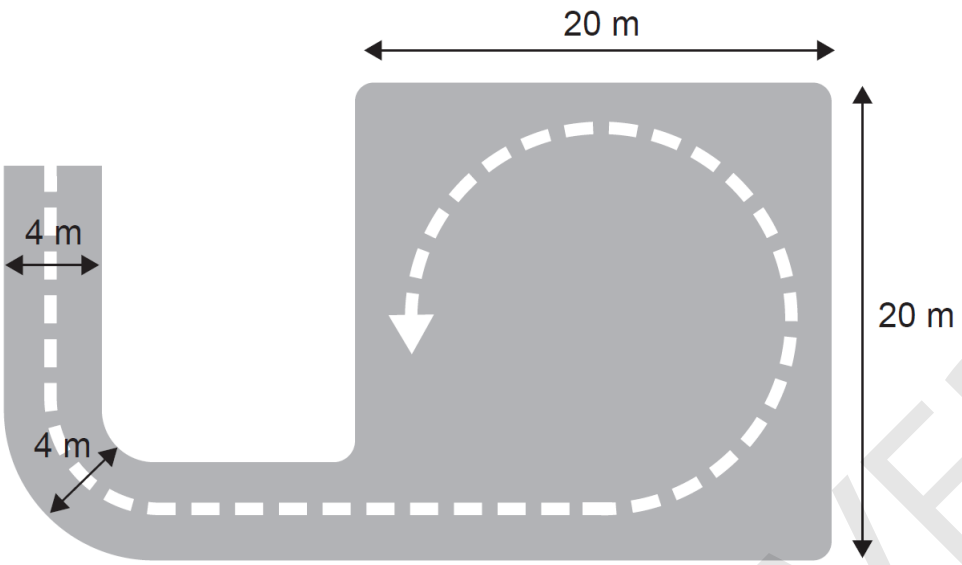
5.3 Tyhjennyskaluston asettamat vaatimukset

Jäteauto pääsee esteettömästi kiinteistön jätteiden keräysvälineille, kun jätetila on sijoitettu tonttiliittymän läheisyyteen, mahdollisimman lähelle ajorataa. Tällöin tyhjennys ei aiheuta tarpeetonta häiriötä ja pihan turvallisuus ei vaarannu. Mikäli jätteiden keräysvälineet sijoitetaan pihaan, jäteauton ajoväylä ei saa kulkea leikkialueella. Suositus on, että jäteautolle olisi kiinteistöllä riittävän tilava kääntymispaikka (kuva 9), jotta jäteauton ei tarvitse peruuttaa pihalla. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulisi jätetila sijoittaa siten, että peruutusmatka jää mahdollisimman lyhyeksi. Jätetilan sijoitus ja jätteiden kuormaus piha-alueella on järjestettävä siten, ettei niistä aiheudu

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

häiriötä tai vaaraa asumiselle ja piha-alueen muulle käytölle. Tarvittaessa jätetilan eteen asetetaan pysäköinnin kieltävä merkki.

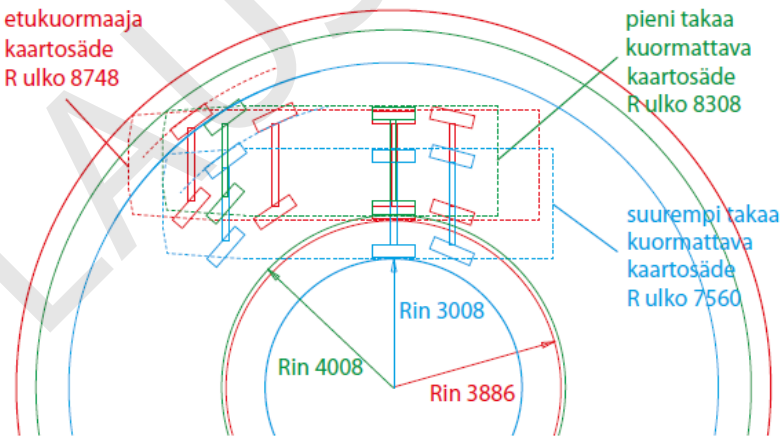

Kuva 9. Jäteauton kulkureitin mitat kiinteistöllä.

Jäteauton reitti kiinteistöllä suunnitellaan kantamaan liikenne täysin kuormatulla jäteautolla, jonka paino voi olla jopa 30 tn. Väylän kaltevuus ei saa ylittää 1:7.

Jäteauton tarvitsema ajoväylän leveys on vähintään 4 metriä, kaarteissa 4 metriä ja vapaa kulkukorkeus 4,4 metriä. Myös vaihtolava-auto mahtuu liikennöimään jäteauton käyttöön mitoitetussa ajoväylässä. Jos ajoväylä on kapeampi tai matalampi, on jäteastioiden oltava käsin siirrettäviä. Kääntyäkseen jäteauto tarvitsee halkaisijaltaan vähintään 20 metrin alueen. Kuvassa 10 on esitetty jäteautojen kääntösäteitä.

Jäteauton kulkuväylät tulee mitoittaa riittävän leveiksi, koska tyhjennyskalusto voi vaihtua ja uusi jäteauto voi vaatia suuremman kulkuväylän.

Kuva 10. *Jäteautojen kääntösäteitä 1:200. Kääntösäteet vaihtelevat kaksi- ja kolmiakseliset takaa kuormattavat jäteautot.*

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Etukuormaajalla varustetun jäteauton tulee päästä lähestymään jätesäiliötä suorassa linjassa. Säiliö nostetaan varsien avulla ajoneuvon ohjaamon yli ja tyhjennetään jäteauton puristinsäiliön yläpuolelta. Tyhjennys vaatii vapaata korkeustilaa vähintään 8 metriä, joka on sama myös vaihtolavan tyhjennyksessä, joka tyhjennetään koukkulaitteistolla varustetulla vaihtolava-autolla.

Nostettavat syväkeräyssäiliöt pystytään yleensä tyhjentämään, vaikka säiliöiden ja jäteauton välissä olisi ruohoalue tai korkeintaan 1200 mm:n korkuinen aita tai pensaikko. Nostettavat syväkeräyssäiliöt tyhjennetään joko takalastattavaan jäteautoon tai nosturiautolla lavalle. Syväkeräyssäiliön ympärillä on oltava riittävästi tilaa, jotta jäteauto pääsee riittävän lähelle syväkeräyssäiliötä siten, että tyhjennysauton puomi ylettyy säiliöön. Tyhjennyskalusto vaihtelee alueittain, joten selvitä alueella käytössä oleva kalusto ja niiden asettamat vaatimukset syväkeräyssäiliöiden tyhjennysetäisyydelle. Syväkeräyssäiliön yläpuolelle tulisi jäädä vapaata korkeustilaa 8 metriä huomioiden räystäät, muut rakenteet ja oksat. Tyhjennyksen yhteydessä tyhjennyssäkki voi liikkua jonkin verran, jolloin syväkeräyssäiliöiden välittömässä läheisyydessä ei tulisi olla helposti rikkoontuvia rakenteita, kuten rännejä. Syväkeräyssäiliöiden yläpuolella tai läheisyydessä ei saa olla sähköjohtoja tai kaapeleita.

Kuva 11. Syväkeräyssäiliön tyhjennys takaa lastattavaan jäteautoon.

Ajoväylien mitoituksesta esitetään ohjeita ohjeessa

RT 98-11214 Ajoväylät, hitaasti liikennöitävät.

Ajoneuvojen mittoja esitetään ohjeessa

RT 98-11213 Ajoneuvojen mittoja.

LUONNOSVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

5.4 Paloturvallisuus

Jätteiden keräyspaikkojen suunnittelussa ja sijoittamisessa tulee kiinnittää huomiota paloturvallisuuteen ja ilkivallan estämiseen.

Jätetilan paloturvallisuutta edistävät:

- riittävä etäisyys jätetilan ja rakennuksen sekä autokatoksen välillä
- umpinaiset ulkoseinät
- ulkona olevan jätetilan aitaaminen ja lukitseminen niin, että asiattomien pääsy estetään.

Rakennukseen kiinteästi liittyvän jätteiden jätetilan (jätehuoneen, -katoksen, -astiasuojan) osastoinnissa noudatetaan Ympäristöministeriön asetusta (848/2017) rakennusten paloturvallisuudesta. Rakennuksesta erillään olevan jätetilan paloturvallisuudesta antaa ohjeita pelastusviranomainen. SPEK opastaa 17: Pihan jäteastiat ja tuhopolttojen torjunta sisältää myös ohjeita paloturvallisen jätetilan suunnitteluun.

Suositus on, että jäteastiaryhmät ja pahvirullakot sijoitetaan vähintään 6 metrin ja palavasta materiaaleista tehdyt, palo-osastoimattomat jätekatokset ja jäteastiasuojat sekä palavaa materiaalia sisältävät jätelavat vähintään 8 metrin turvaetäisyydelle aukollisesta seinästä. Yksittäiset 120 l - 660 l jäteastiat, metalliset jäteastiat ja syväkeräyssäiliöt suositellaan sijoitettavaksi vähintään 4 metrin päähän turvaetäisyydelle aukollisesta seinästä.

Suositus on, että jäteastiat sijoitetaan aina kauas rakennuksista ja autokatoksista noudattaen aukollisen seinän vähimmäisturvaetäisyyksiä. Mikäli rakennuksen seinä on kuitenkin vaatimusten mukaisesti osastoitu ja aukoton, voidaan turvaetäisyys laskea korkeussuunnassa. Tällöin on huolehdittava siitä, että tuli ei pääse leviämään ylöspäin rakennuksen räystäsrakenteisiin. Jäteastiat ja syväkeräyssäiliöt tulisi sijoittaa vähintään 8 metrin ja jätekatokset ja jätelavat vähintään 11 metrin turvaetäisyydelle mitattuna korkeussuunnassa jäteastian tasosta rakennuksen räystäslinjaan.

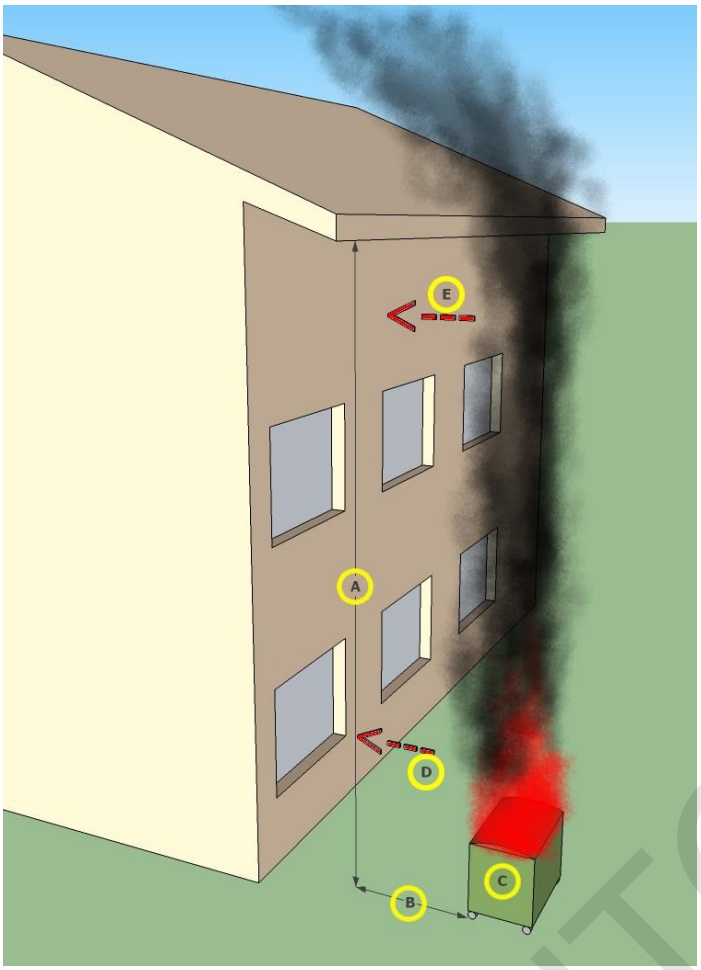
Jos edellä mainitut turvaetäisyydet eivät täyty, on palon leviäminen rakennukseen estettävä rakenteellisin keinoin, kuten palo-osastoimalla jätekatos. Myös palo-osastoitujen jäteastioiden tai jäteastian päälle asetettavien osastoivien kuorien käyttö on mahdollista. Käytettäessä palo-osastoituja jäteastioita tai astiasuojia tulee varmistaa, että ne on asianmukaisesti testattu ja testauksesta on olemassa hyväksytyn tarkastuslaitoksen todistus.

Jäteastioiden sijoittamisessa tulee lisäksi huomioida, että seka- ja biojäteastioiden etäisyyden rakennuksen ilmanottoaukoista tulee olla vähintään kahdeksan metriä. Lisäksi tulee huomioida syväkeräyssäiliöiden, etulastauskonttien ja vaihtolavojen tyhjennyksen vaatima tila.

Helposti syttyvää materiaalia tai muuta tavaraa ei saa säilyttää rakennuksen välittömässä läheisyydessä niin, että siitä aiheutuu tulipalon syttymisen tai leviämisen vaaraa tai että tulipalon sammuttaminen vaikeutuu (Pelastuslaki 379/2011 9.2 §). Jätetilaa ei siis tulisi käyttää muuna varastona ja jätteiden tulisi mahtua jäteastioihin. Jätetilaa suositellaan myös lukittavaksi ja useammat vakuutusyhtiöt edellyttävät lukitusta.

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Kuva 12. Palo voi levitä roska-astiasta (C) rakennukseen säteilemällä (D) ja kuumien kaasujen ja hiukkasten välityksellä (E). Tästä syystä turvaetäisyydet on arvioitava pystysuuntaisesti (A) ja vaakasuuntaisesti (B).

Kuva 13. Paloturvallisilla jäteastiasuojilla toteutettu jätetila taloyhtiön sisäpihalle.

LUONNOSVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Kuva 14: Taloyhtiön jätetila, Helsinki. Toteutettu paloturvallisilla astiasuojilla ahtaalle sisäpihalle ja porttikongiin.

5.5 Jätetila

Jätteiden keräysvälineet sijoitetaan jätehuoneeseen, -katokseen, -aitaukseen tai -astiasuojaan tai muuhun kiinteistöllä niille varattuun paikkaan. Jätetila ei saa aiheuttaa haittaa naapureille eikä rumentaa ympäristöä. Monissa kunnissa jätekatoksille, rakennelmille ja aitauksille tarvitaan toimenpidelupa. Luvantarve selvitetään suunnittelun alkuvaiheessa kunnan rakennusvalvonnasta.

Jätetilaan suunnitellaan paikka, esimerkiksi kiinnitystaulu, lajitteluohjeille sekä tiedotus- ja neuvontamateriaalille. Jätetilaa ei tulisi käyttää muuna varastona. Kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä on voitu antaa määräyksiä jätetilan sijoittamisesta, mitoituksesta ja käytöstä.

Suositus on, että ovet ovat vähintään 400 mm suurinta jäteastiaa leveämmät sujuvan ja turvallisen tyhjennyksen vuoksi. Käytännössä 660 litran astia vaatii 1700 mm kulkuaukon (jäteastian leveys 1275 + varaus 400 mm). Ovien tulisi olla tukevarakenteiset, tarvittaessa metallivahvikkeiset ja varustettu aukipitolaittein. Liiketunnistimilla toimivat valot helpottavat jätetilassa asiointia.

Lukitut jätetilat varustetaan yleensä kaksoispesälukolla, joista toiseen lukkoon sopii jätehuoltoyrityksen käyttämä yleisavain. Jos kaksoispesälukon käyttö ei ole mahdollista, voidaan käyttää seinään upotettavaa avainsäiliötä, johon jätehuollon yleisavain sopii. Kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä on tarkempia ohjeita ja määräyksiä jätetilojen lukituksesta.

Käsin siirrettävien jäteastioiden pitää olla helposti käytettävissä ja ne tulee voida ottaa tyhjennettäväksi siirtämättä muita astioita. Useimmin

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

tyhjennettävät astiat on hyvä sijoittaa lähimmäksi oviaukkoa. Seinään voidaan kiinnittää törmäyslankku pitämään jäteastiat 100–150 mm etäisyydellä seinästä, jolloin kannet pysyvät auki pitelemättä. Jätteiden keräysvälineet, jotka eivät ole käsin siirrettävissä sijoitetaan siten, että jäteauto pääsee esteettä tyhjentämään astiat.

Jos jäteastioiden siirtoväylän kaltevuus ylittää 1:5 (12°), tulee kiinteistön haltijan huolehtia siitä, että siirtotyössä on käytettävissä siirtoa helpottavat laitteet. Jos jäteastiat ovat lastauslaiturilla tai muulla korokkeella, on tyhjentämistä varten oltava luiska tai nostolaite. Jäteastioiden tyhjentäminen lastauslaiturilta tai korokkeelta on merkittävä työturvallisuusriski. Suositeltavaa on, että jäteastioita ei sijoiteta jyrkän kulkuväylän päähän.

Kuva 15: Pientalon jätekatos kahdelle jäteastialle.

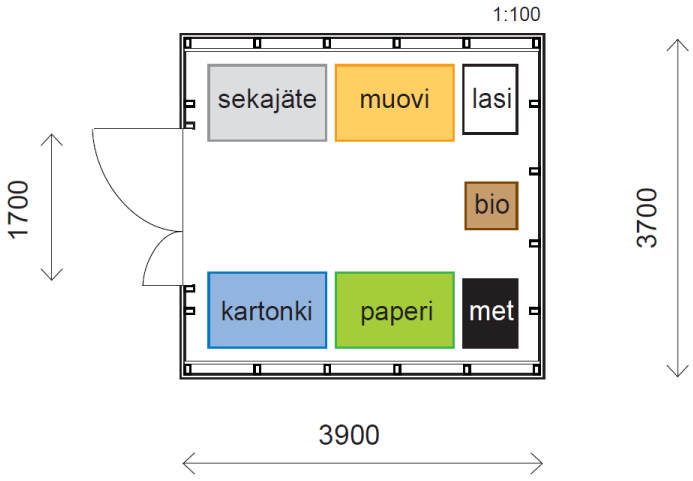
Jäteaitaukset ja -katokset

Rakennuksen ulkopuolinen keräyspaikka rajataan yleensä aitauksella tai mieluummin katoksella. Myös jäteastiasuojien käyttö on mahdollista. Keräysvälineiden erilaiset tyhjennystavat voivat asettaa omia vaatimuksiaan kattamiselle ja suojaetäisyyksille. Vaadittavia ominaisuuksia ovat:

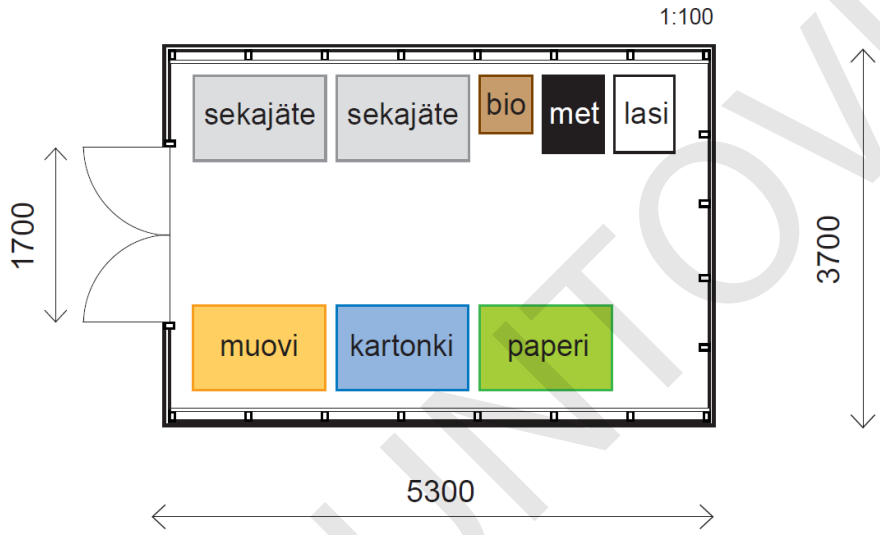
- keräyspaikka on kovapohjainen ilman korokkeita tai kynnyksiä
- alusta ei ole liukas
- kallistuksin huolehditaan, etteivät valumavedet jää jätetilaan ja kulkuväylille lammikoina tai jäädytä jäteastioita alustaan kiinni
- rakenteet ja varusteet ovat lujia ja asianmukaisia niin, että astioiden siirrot eivät aiheuta vaurioita rakenteisiin
- jätetila ja jäteastioiden siirtoväylä on hyvin valaistu
- jätetilan ovessa on jätetilamerkintä sekä kiinteistön osoite helpottamassa jätteenkuljettajan työtä
- kattolape viettää oviaukosta pois, jolloin lumi ei tuki kulkua
- katosten avoimissa seinänosissa on verkko estämässä eläinten (myös lintujen) pääsy jätetilaan.

LAUSUNTOVERSIO

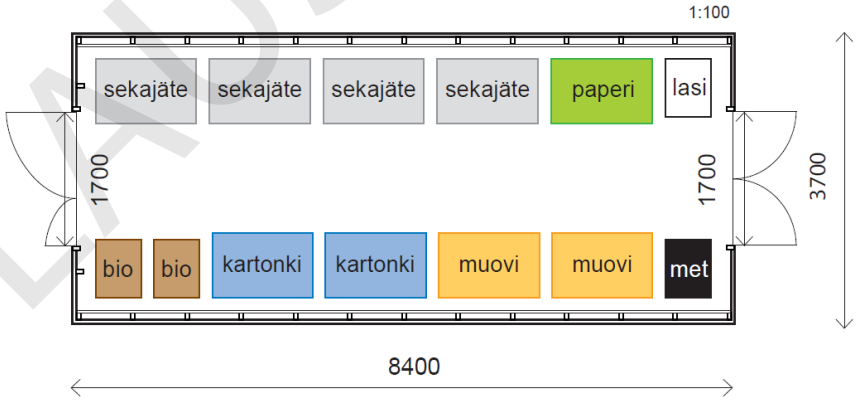
© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Kuva 16. Esimerkki jätekatoksesta 10–19 asunnolle

Kuva 17. Esimerkki jätekatoksesta 20–29 asunnolle

Kuva 18. Esimerkki jätekatoksesta 40–59 asunnolle

LAUSUNTOVERSIO

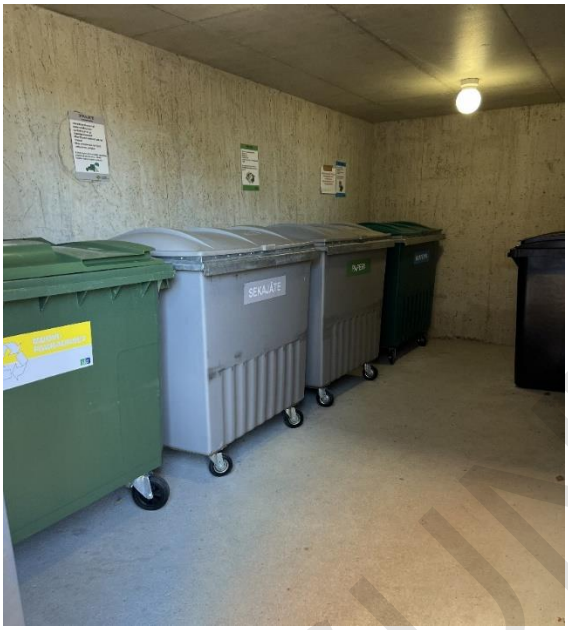
© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Jätehuoneet

Jätehuone voi olla rakennuksessa sijaitseva tila. Sisäänkäynti on tällöin suoraan ulkotiloista. Rakenteiden ja varusteiden on oltava lujia ja asianmukaisia niin, että astioiden siirrot eivät aiheuta vaurioita rakenteisiin. Tilan suunnittelussa huomioidaan

- viemäröinti
- ilmastointi
- palo-osastointi
- valaistus
- vesipiste helpottamaan puhtaanapitoa.

Poistoilma johdetaan vesikaton yläpuolelle, ja vähintään 8 metrin päähän viereisten rakennusten ilmanoton aukoista ja avattavista ikkunoista.

Kuva 19. Taloyhtiön jätehuone.

6 JÄTEASTIAT JA MUUT KERÄYSVÄLINEET

6.1 Jätteiden keräysvälineiden määrän mitoitus

Kiinteistöllä tulee olla syntyvään jätemäärään, erilliskeräysvelvoitteisiin ja tyhjennysväliin nähden oikea määrä jätteiden keräysvälineitä. Tarvittavien keräysvälineiden määrään vaikuttavat muun muassa kiinteistön asukasrakenne ja -määrä, asukkaiden kulutustottumukset, kiinteistön käyttötarkoitus ja asuintyyppi sekä jätetilojen lukumäärä. Keräysvälineiden määrä ja koko on mitoitettava asukasmäärän ja tyhjennysvälin perusteella siten, että ylitäyttöä ei tapahdu vaan astiat ovat aina suljettavissa kannella. Joillakin alueilla on mahdollista käyttää myös monilokerojäteastiaa. Ohjeelliset jäteastiamäärät kiinteistön asukasmäärään suhteutettuina esitetty taulukossa 2 ja vastaavasti syväkeräyssäiliöiden ohjeelliset määrät esitetty taulukossa 3.

LUONNOSVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Kuva 21. Esimerkki 660 litran jäteastiasta. 1) koneelliseen kuormaukseen soveltuva kaulus 2) kansi 3) tarrat, joista käy ilmi kerättävä jätelaji sekä keräyksestä vastaavan yrityksen yhteystiedot 4) tartuntakahvat 5) pyörät

Jätteiden keräysvälineiden pisimmistä tyhjennysväleistä määrätään kunnan jätehuoltomääräyksissä. Eri alueiden jätehuoltomääräyksissä voi tyhjennysvälit voivat poiketa huomattavasti toisistaan. Sekajätteelle yleisin pisin sallittu tyhjennysväli on 1 tai 2 viikkoa ja biojätteelle kesäaikana 1 viikko ja talvella 2 viikkoa. Taulukossa 1 on esitetty yleisimmin käytössä olevia keskimääräisiä tyhjennysvälejä eri jätelajeille. Tiheämpi tyhjennysväli vähentää astiatarvetta, mutta lisää tyhjennyskertoja ja niistä aiheutuvia kustannuksia. Syväkeräyssäiliöiden pisimmät sallitut tyhjennysvälit ovat yleensä pinta-astioita pidempiä.

Taulukko 1. Keskimääräiset tyhjennysvälit käsin siirrettäville jäteastioille. Pisimmät sallitut tyhjennysvälit voivat poiketa toisistaan eri kunnissa.

Jätelaji	**Tyhjennysväli viikkoina**
Sekajäte	1 tai 2
Biojäte	kesä 1 talvi 2
Muovipakkaukset	1 tai 2
Kartonkipakkaukset	1 tai 2
Lasipakkaukset	4 tai 8
Metalli	4 tai 8
Paperi	2 tai 4

Syväkeräyssäiliöitä sekä etu-, taka- tai nosturikuormaukseen soveltuvia kannellisia jätesäiliöitä käytetään yleensä suuremmissa

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

asuinkiinteistöissä. Ennen tällaisen keräysvälineen hankintaa selvitetään kuljetusyhtiöltä tai kunnanjätelaitokselta, minkälaisille säiliöille on saatavilla tyhjennys. Useimmissa kunnissa takakuormaussäiliöiden (pikakonttien) käyttö on kielletty niiden tyhjennysten yhteydessä aiheutuvien työturvallisuusriskien takia. Kunnalliset jätehuoltomääräykset sisältävät tiedot jäteastioista ja -säiliöistä, joiden käyttö jätteenkeräyksessä on sallittu.

Useampien jätelajien kiinteistökohtainen erilliskeräys pienentää yksittäisen jätelajin keräysvälineen kokoa ja lukumäärää. Mahdolliset asuinkiinteistössä sijaitsevat liikehuoneistot taas lisäävät kiinteistöllä syntyvän jätteen määrää. Tämä tulee huomioida asuinkiinteistöjen jätteiden keräysvälineiden määrässä ja jätetilan tilantarpeessa, mikäli liiketilojen jätteet kerätään samassa yhteydessä asumisessa syntyvän jätteen kanssa. Sekä asuin-, toimisto- että liikekiinteistöillä käytetään pääsääntöisesti samanlaisia jätteiden keräysvälineitä.

Jätteiden keräysvälineet on varustettava kanteen tai etuseinään kiinnitettävällä riittävän suurella, jäteastiaan kerättävän jätelajin ilmoittavalla tekstitarralla. Jäteastiassa tulee olla myös keräyksestä vastaavan tahon yhteystiedot. Jäteastiasta tai sen välittömästä läheisyydestä tulee löytyä lajitteluohjeet kierrätettäville jätteille.

Taulukko 2. Jäteastioiden mitoitustaulukko huoneistojen ja asukasmäärän mukaan. Taulukko perustuu Etelä-Suomen alueelta kerättyihin tietoihin. Tyhjennystiheydet vaihtelevat tarpeen mukaan ollen yleensä tiheimmillään 2–3 kertaa/viikko ja harvimmillaan kerran 2–3 kuukaudessa. Alle 20 huoneiston kiinteistöissä biojäte voidaan kerätä myös 140 l:n jäteastiaan ja kartonki- ja muovipakkausten ja paperituotteiden keräyksessä voidaan käyttää myös 360–400 l:n jäteastioita.

Huoneistoja	Asukkaita noin	Sekajäte 660 l	Biojäte 240 l	Muovi-pakkaukset 660 l	Kartonki-pakkaukset 660 l	Lasi-pakkaukset 240 l	Metalli 240 l	Paperi 660 l
5	10	1	1	1	1	1	1	1
10	20	1	1	1	1	1	1	1
20	40	2	1	1	1	1	1	1
30	60	3	1	1	1	1	1	1
40	80	4	2	2	2	1	1	1
50	100	4	2	2	2	1	1	1
60	120	5	2	2	2	1	1	2
70	140	6	3	3	3	1	1	2
80	160	7	3	3	3	1	1	3
90	180	8	3	3	3	1	1	3
100	200	9	4	3	3	2	2	3

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Jätetila on sopivan kokoinen, kun siinä on enintään noin 13 jäteastiaa. Yli 59 huoneistossa suositellaan suurempien keräysvälineiden käyttöä tai jätetilan jakamista useampaan osaan. Jos tämä ei ole mahdollista, astiamäärää voi vähentää myös tyhjennysväliä lyhentämällä. Syväkeräyssäiliöitä käyttämällä voidaan yhdellä 5 m3:n säiliöllä korvata keskimäärin kuusi kappaletta 660 litran jäteastioita tai kahdeksan kuution etukontilla keskimäärin 9 kappaletta 660 litran jäteastioita. Syväkeräyssäiliöiden mitoitustaulukko eri jätelajeille on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Syväkeräyssäiliön mitoitustaulukko. Tiedot perustuvat Uudenmaan alueella käytettyyn mitoitukseen.

Huoneistoja	Asukkaita noin	Sekajäte	Biojäte	Muovi-pakkaukset	Kartonki-pakkaukset	Lasi-pakkaukset	Metalli	Paperi
5	10	1 x 2200 l	1 x 220 l	1 x 2200 l	1 x 2200 l	1 x 220 l	1 x 500 l	1 x 500 l
10	20	1 x 2200 l	1 x 220 l	1 x 2200 l	1 x 2200 l	1 x 220 l	1 x 500 l	1 x 500 l
20	40	1 x 3200 l	1 x 500 l	1 x 3200 l	1 x 3200 l	1 x 500 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l
30	60	1 x 3200 l	1 x 500 l	1 x 3200 l	1 x 3200 l	1 x 500 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l
40	80	1 x 5000 l	1 x 500 l	1 x 3200 l	1 x 5000 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l
50	100	1 x 5000 l	1 x 500 l	1 x 3200 l	1 x 5000 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l
60	120	1 x 5000 l	1 x 500 l	1 x 5000 l	1 x 5000 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l	1 x 3200 l
70	140	1 x 5000 l	1 x 500 l	1 x 5000 l	1 x 5000 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l	1 x 3200 l
80	160	1 x 5000 l 1 x 2400 l	1 x 1000 l	1 x 5000 l	1 x 5000 l 1 x 2400 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l	1 x 3200 l
90	180	1 x 5000 l 1 x 2400 l	1 x 1000 l	1 x 5000 l	1 x 5000 l 1 x 2400 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l	1 x 3200 l
100	200	1 x 5000 l 1 x 2400 l	1 x 1000 l	1 x 5000 l	1 x 5000 l 1 x 2400 l	1 x 1600 l	1 x 1600 l	1 x 3200 l

Yllä esitetyt taulukot ovat suuntaa antavia. Mitoitukseen vaikuttaa huoneistomäärän ja asukasluvun lisäksi asuintyyppi ja kiinteistön sijaintikunta. Tarkempia tietoja alueella käytetystä mitoituksesta saa kiinteistön sijaintikunnan jätelaitokselta.

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Ratkaisuehdotuksia jätetilan ja piha-alueen tilanpuutteeseen

1. Sekajäteastiamäärän vähentäminen ja tyhjennysväli tiheämmäksi.
2. Kartonki- ja muovipakkausten astiakoon pienentäminen 360 litraksi ja tyhjennysväli tiheämmäksi.
3. Lasipakkausten ja metallin astiakoon pienentäminen 140 litraksi ja tyhjennysväli tiheämmäksi.
4. Palosuojattujen jäteastiasuojien käyttö, jos suojaetäisyydet eivät täyty.
5. Muut vaihtoehdot:
    a. Osa astioista sijoitetaan toiseen paikkaan kiinteistöllä ja niiden ympärille astiasuojat.
    b. Keräystavan vaihtaminen syväkeräykseen.
    c. Uuden jätekatoksen rakentaminen.
    d. Yhteisen keräysvälineen hankinta tai yhteisen jätetilan toteuttaminen naapurikiinteistön kanssa.

6.2 Käsin siirrettävät 120–660 l:n jäteastiat

Käsin siirrettävät jäteastiat ovat kannellisia, ja ne varustetaan tartuntakahvoin ja pyörin. Niiden tulee soveltua koneelliseen kuormaukseen voimassa olevien standardien mukaisesti.

Taulukko 4: Asuinkiinteistöillä yleisimmin käytettävien käsin siirrettävien jäteastioiden standardimitat (SFS-EN 840-1:2020, SFS-EN 840-2:2020 ja SFS-EN 840-3:2020)

Jäteastioiden mitat	**Astian tilavuus, l**						
maksimimitat mm	**120**	**140**	**240**	**340–360**	**370–400**	**660** litteä kansi**	**660** kupera kansi**
leveys	505	505	580 +/- 5	640 (665*)	755 +5/-15	1265	1275
syvyys	555	555	740	880	810	780	820
syvyys kansi auki						850	1100
korkeus	1005	1100	1100	1115	1100	1370	1425

*) ei suositella enää valmistettavaksi
**) 660 l:n jäteastioissa, joissa sivutapit (nivelet) leveys 1370 +/- 10 mm

Jäteastioiden mitat vaihtelevat jonkin verran astian valmistajasta riippuen. Biojätteen keräyksessä suositellaan käytettäväksi koneelliseen tyhjennykseen soveltuvia, asukasmäärästä riippuen joko 140 tai 240 litran jäteastioita, johtuen biojätteen suuresta tiheydestä. Jätehuoltomääräyksissä on voitu määritellä enimmäistilavuus käytettävälle biojäteastialle. Joillakin alueilla jäteastian toimittaminen sisältyy kunnan jätetaksaan. Tämän voi tarkastaa kunnan jätehuoltomääräyksistä tai jätelaitokselta.

Suositus on, että käytetään 140 l jäteastioita 120 l astioiden tilalla. Kaikki jäteautot eivät voi tyhjentää 120 l astiaa, koska ne mataluutensa johdosta eivät ylety astiahissiin.

Käsin siirrettävää jäteastiaa ei saa täyttää siten, että sen tyhjentäminen sijaintipaikan olosuhteiden, jäteastian rakenteen tai jätteen painon vuoksi aiheuttaa tyhjentäjälle työturvallisuusriskin. Jätehuoltomääräyksissä on usein asetettu painoraja täydelle jäteastialle. Niissä on yleensä määrätty

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

LAUSUNTOVERSIO

myös jäteastian suurin sallittu tilavuus, joka asuinkiinteistöillä on yleensä 660 l. Suurempia käsin siirrettäviä jäteastioita käytetään lähinnä liike- ja teollisuuskiinteistöillä.

Kuva 22. Biojäteastian tyhjennys takalastaajaan.

6.3 Syväkeräyssäiliöt

Syväkeräyssäiliöt upotetaan osin maan sisään. Niiden tilavuus on käsin siirrettäviä jäteastioita suurempi, jopa 5,0 m3.Syväkeräyssäiliöiden tyypillisiä käyttökohteita ovat suuremmat asuin- ja liikekiinteistöt. Syväkeräyssäiliöiden vähimmäistyhjennysväli on usein jätehuoltomääräysissä määritelty pidemmäksi kuin tavallisille jäteastioille. Syväkeräyssäiliöiksi tulisi valita voimassa olevien standardien mukaisia malleja. Valinnassa huomioidaan työturvallisuus tyhjennettäessä. Ennen valintaa on myös selvitettävä, että alueella on saatavissa tyhjennys kyseiselle säiliötyypille.

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Kuva 23. Kiinteistön jätetila, toteutettu syväkeräyssäiliöillä.

Taulukko 5. Syväkeräyssäiliölle suositellut koot. Taulukko on ohjeellinen, muitakin kokoja on mahdollista käyttää.

Jätelaji	Syväkeräyssäiliölle suositeltu koko
Sekajäte	3–5 m3
Kartonki	3–5 m3
Muovi	3–5 m3
Paperi	1,3–5 m3
Biojäte	0,5–1,3 m3
Lasi	0,5–1,6 m3
Metalli	0,5–1,6 m3

Syväkeräyssäiliöt tyhjennetään nosturin avulla (Kuva 11). Säiliöt sijoitetaan niin, että säiliön ympärille ja yläpuolelle jää riittävästi tilaa tyhjentämiselle huomioiden räystäät, muut rakenteet ja oksat. Syväkeräyssäiliöiden yläpuolella tai läheisyydessä ei saa olla sähköjohtoja tai kaapeleita. Jäteautolle tulee olla tasainen ja kovapohjainen kuormauspaikka sekä riittävästi tilaa, jotta auto pääsee sujuvasti tyhjennyspaikalle ja tyhjennys voidaan suorittaa vaivattomasti ja turvallisesti. Syväkeräyssäiliöiden yläpuolelle ja niiden välittömään läheisyyteen tulee jättää noin 8 metriä korkea vapaa tila tyhjennyksessä käytettävää nosturia varten.

Erityistapauksissa säiliöiden ja jäteauton välissä voi olla aitaa, pensaita tai kapea ruohoalue. Aidan tai pensaiden korkeus voi olla korkeintaan 1200 mm, jotta kuljettajalla säilyy näköyhteys jätesäiliöihin. Tyhjentäjällä on oltava myös talvioloissa käytettävissä oleva kulkuväylä autolta säiliölle. Säiliöitä ei saa tyhjentää kevyen liikenteen väylän, lasten leikkipaikan tai

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

paikoitettujen autojen yli. Syväkeräyssäiliöiden sijoittamiseen vaikuttavat myös maanalaiset putket ja kaapelit, sekä pohjaveden pinnan korkeus.

Noin 20 talouden syväkeräys tarvitsee tilaa pyöreillä syväkeräyssäiliöillä noin 18 m2 (9 m x 2 m). Suorakulmaiset, vierekkäin sijoitettavat syväkeräyssäiliöt vievät 20 talouden syväkeräyksessä tilaa noin 12 m2 (6 m x 2 m). Tarkempia tietoja saa syväkeräyssäiliöiden valmistajilta.

6.4 Etukuormaussäiliöt

Maan pinnalle sijoitettavien etukuormaussäiliöiden tilavuudet ovat yleisimmin 2–8 m3. Säiliöt tyhjennetään etukuormaimella jäteauton puristinsäiliöön. Etukuormaussäiliöt voivat olla myös maahan upotettuja syväkeräyssäiliöitä. Etukuormaussäiliön tyhjennystä varten maantason yläpuolelle tulee jäädä vapaata tilaa vähintään 8 metriä.

Kuva 24. Etukuormaussäiliö

Kuva 25. Etukuormaussäiliön tyhjentäminen.

KAUSOTTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

6.5 Muut keräysvälineet

Muita keräysvälineitä, kuten vaihtolavoja, voidaan käyttää poikkeuksellisen suurikokoisten jätteiden tai suurten jätemäärien tilapäiseen keräykseen. Pihasuunnittelussa voidaan huomioida paikka vaihtolavalle poikkeustilanteita, kuten taloyhtiön tai asukkaiden rakennusaikaista jätehuoltoa tai piha-alueen siivousta varten. Vaihtolavan sijoituspaikkavarauksen suunnittelussa tulee huomioida paloturvallisuusmääräykset.

6.6 Putkikeräysjärjestelmä

Putkikeräysjärjestelmään perustuva jätteenkeräys on käytössä asuinalueilla, joiden asemakaavassa, rakentamistapaohjeessa tai muussa suunnittelussa on todettu alueelle toteutettavan keskitetty jätteenkeräysjärjestelmä ja osoitettu paikat keräyspisteille. Asuinkerrostaloissa putkikeräysjärjestelmän keräyspiste on sijoitettu yleensä joko kiinteistölle tai sen välittömään läheisyyteen.

Putkikeräysjärjestelmässä jätteet imetään jätelajeittain kauempana sijaitsevalle koonta-asemalle. Jätetilan siivoukseen ja huoltoon tulee kiinnittää huomiota esimerkiksi järjestämällä tilaan viemäri ja vesipiste. Putkikeräysjärjestelmään soveltumattomille jätteille tarvitaan erillinen jätetila, jonka mitoituksessa noudatetaan tässä ohjeessa aiemmin esitettyjä ohjeita.

Kuva 26: Putkikeräysjärjestelmä kiinteistön pihassa.

7 JÄTTEIDEN OMATOIMINEN KÄSITTELY JA HYÖDYNTÄMINEN

Kuntien jätehuolto- ja ympäristönsuojelumääräykset sisältävät ohjeita ja määräyksiä jätteen omatoimisesta käsittelystä, kuten kompostoinnista ja kompostorin sijoittamisesta.

LUONNOSVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

7.1 Elintarvike- ja keittiöjätteen kompostointi

Kompostoituminen tarkoittaa biojätteen hajoamista ravinteiksi hapellisissa olosuhteissa. Kompostoinnin tuote, kompostimulta, on hyvä kasvualusta kasveille.

Kompostoinnilla voidaan korvata biojätteen erilliskeräysvelvoite. Kompostiin ei saa laittaa muuta kuin kompostoituvaa jätettä. Kompostorin tilavuuden tulee olla riittävä kompostoria käyttävien asuinkiinteistöjen biojätteille, huomioiden kylmien vuodenaikojen aiheuttama kompostoitumisprosessin hidastuminen.

Elintarvike- ja keittiöjätteen saa kompostoida vain sitä varten suunnitellussa, tarkoitukseen sopivassa, suljetussa ja hyvin ilmastoidussa kompostorissa, jossa on kansi sekä pohja tai pohjaverkko. Haittaeläinten pääsy kompostoriin on estettävä. Jos kompostorin rakenne on sellainen, että siitä pääsee valumaan suotovesiä, se varustetaan valuma-altaalla tai suotoveden keräysastialla.

Ympärivuoden käytettävän kompostorin on suositeltavaa olla lämpöeristetty, mutta tätä ei vaadita, jos kompostori täyttää muutoin edellä esitellyt vaatimukset. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon, että kompostorin tilavuuden tulee olla riittävä kaikille kiinteistöllä syntyville biojätteille huomioiden talviaikaan tapahtuva hidastuminen tai pysähtyminen kompostoitumisessa. Vaatimus lämpöeristyksessä voi kuitenkin olla kunnan jätehuoltomääräyksissä. Tarkasta kunnan jätehuoltomääräykset ennen kompostoinnin aloittamista.

Kompostoinnissa voi käyttää myös kompostoreja, jotka soveltuvat tyhjennettäväksi myös koneellisesti biojätettä keräävään jäteautoon. Kyseinen kompostori soveltuu erityisesti kiinteistöille, joilla ei ole mahdollista käyttää itse syntyvää kompostimultaa.

Kompostori sijoitetaan ja sitä ylläpidetään siten, että sen käytöstä ei aiheudu haittaa tai vaaraa kiinteistön tai naapuruston asukkaiden terveydelle tai ympäristölle. Kompostoinnista ei saa aiheutua roskaantumista. Kompostori sijoitetaan joko jätetilaan tai piha-alueelle riittävän kauaksi asuinrakennuksesta ja tontin rajasta. Kompostori voi myös olla useamman kiinteistön tai huoneiston yhteinen.

Elintarvike- ja keittiöjätettä sisältävän biojätteen kompostoinnista on tehtävä kompostointi-ilmoitus kunnan jätehuoltoviranomaiselle.

7.2 Puutarhajätteen kompostointi

Puutarhajätteellä tarkoitetaan pihan ja puutarhan hoidossa syntyvää pienijakeista jätettä, kuten ruohoja, puiden lehtiä, risuja ja oksia. Pelkkää puutarhajätettä voi kompostoida lämpöeristämättömässä kompostorissa, kompostikehikossa tai avoaumassa. Pelkästä puutarhajätteen kompostoinnista ei tarvitse tehdä kompostointi-ilmoitusta.

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

KIRJALLISUUTTA

Lait ja asetukset

Maankäyttö- ja rakennuslaki. Suomen säädöskokoelma 132/1999. (RT 103591

Maankäyttö- ja rakennusasetus. Suomen säädöskokoelma 895/1999. (RT YM1-103341

Rakentamislaki (XX/2013)

Jätelaki. Suomen säädöskokoelma 646/2011. (RT 103486)

Valtioneuvoston asetus jätteistä. Suomen säädöskokoelma 978/2021. (RT 103418)

Ympäristönsuojelulaki. Suomen säädöskokoelma 527/2014. (RT 103582)

Terveydensuojelulaki. Suomen säädöskokoelma 763/1994. (RT 103561)

Tieliikennelaki. Suomen säädöskokoelma 279/2018. (RT 103463)

Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta. Suomen säädöskokoelma 848/2017. (RT 103311)

Ympäristöministeriön asetus asuin-, majoitus- ja työtiloista. Suomen säädöskokoelma 1008/2017.(RT RakMK-21761 (KH RakMK-10796)

RT-ohjeet

RT 103260 Asuntosuunnittelu. Määräyksiä ja ohjeita. 2020

RT 93-10957 Asuntosuunnittelu. Yhteistilat. 2009

RT 93-10961 Asuntosuunnittelu. Yhteiset ulkotilat. 2009

RT 98-11213 Ajoneuvojen mittoja.2016

RT 98-11214 Ajoväylät, hitaasti liikennöitävät. 2016

RT 98-10999 Kuormaustilat. 2010

RT 89-11002, KH 82-00468, Pihojen pohja- ja päällysrakenteet. 2010

RT 98-11281, KH 87-000649, Liikennemerkit ja opasteet kiinteistön ulkoalueilla. 2017

Standardit

SFS-EN 840-1 Mobile waste and recycling containers. Part 1: Containers with 2 wheels with a capacity up to 400 l for comb lifting devices. Dimensions and designs 2020

SFS-EN 840-2 Mobile waste and recycling containers. Part 2: Containers with 4 wheels with a capacity up to 1 300 l with flat lid(s), for trunnion and/or comb lifting devices. Dimensions and designs 2020

SFS-EN 840-3 Mobile waste and recycling containers. Part 3: Containers with 4 wheels with a capacity up to 1 300 l with dome lid(s), for trunnion and/or comb lifting devices. Dimensions and designs 2020

SFS-EN 840-4 Mobile waste and recycling containers. Part 4: Containers with 4 wheels with a capacity up to 1 700 l with flat lid(s), for wide trunnion or BG- and/or wide comb lifting devices. Dimensions and design 2020

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

SFS-EN 840-6 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 6: Turvallisuus- ja terveysvaatimukset. 2020

Muu kirjallisuus

Jätehuoltomääräysten laatiminen. Opas kunnallisten jätehuoltomääräysten valmistelijoille ja päättäjille. Ojala Satu, Innala Tuulia, Nurmikolu Marko. Suomen Kuntaliitto ry 2022.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos. Asiakasohje: Jäteastioiden paloturvallisuus. 1.2.2022.

Pihan jäteastiat ja tuhopolttojen torjunta. SPEK opastaa 17. SPEK 2020.

Internet-tietolähteitä

biojäte.info

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY, Jäteastioiden mitoitustaulukko www.hsy.fi/jatteet-ja-kierratys/toimiva-jatetila/

Jyväskylän seudun jätelautakunta. Millaiset tilat tarvitaan jätehuollon järjestämiseksi. www.jyvaskylanseutu.fi/sites/default/files/atoms/files/2020_jatehuollon_tilantarve_opas_valmis.pdf

Molok Oy. Suunnittelijan työkalut. molok.fi/material

Rosk´n Roll Oy. Jätetilan mitoitusohjeet. rosknroll.fi/taloyhtion-jatetilat/

Kuvaluettelo

Kuva 1: HSY/ Jenni-Justiina Niemi

Kuva 3: Molok Oy

Kuvat 4, 5: Orthex Group Oy

Kuva 6, 8: Riikka Kinnunen

Kuva 7: Asuinkerrostalo, Turku. Arkkitehtitoimisto Erkki Salmi

Kuva 9: Muokattu lähteestä Jätekukko Oy

Kuva 11: Molok Oy

Kuva 12: Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö, SPEK Opastaa 17.

Kuva 13: Tokset Oy

Kuva 14: L&T Ympäristöpalvelut Oy/ Juha Ahonen

Kuva 15: Metsolan Piha ja Puu Oy

Kuva 19,22: L&T Ympäristöpalvelut Oy/ Pirjo Rytkönen

Kuva 23: Molok Oy

Kuva 24: NK-yhtymä Oy

Kuva 25: Närpiön puu ja metalli Oy

Kuva 26: MariMatic Oy

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018

Ehdotuksen on laatinut Rakennustietosäätiö RTS:n asettama toimikunta TK 445 Asuinkiinteistöjen jätehuolto Pirjo Rytkösen käsikirjoituksen pohjalta:

Riikka Kinnunen	*Kierivä Oy (puheenjohtaja)*
Hannu Lahti	*Molok Oy*
Jaakko Salminen	*Lounais-Suomen Jätehuolto Oy*
Jutta Laine-Ylijoki	*Suomen Kiertovoima ry KIVO*
Kati Siekkinen	*HSY*
Pirjo Rytkönen	*L&T Ympäristöpalvelut Oy*
Terhi Toppinen-Häyrinen	*Setlementtiasunnot Oy*
Tuulia Innala	*Suomen Kuntaliitto ry*
Tommi Pihlajamäki	*Rakennustieto Oy (sihteeri)*

LAUSUNTOVERSIO

© Rakennustietosäätiö RTS sr 2018